

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้แบบแผนการวิจัยชนิด กึ่งทดลอง (Quasi experimental research) ซึ่งเป็นการศึกษาแบบสองกลุ่มวัดสองครั้ง (The pretest posttest design)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบผลของการเรียนรู้ผ่านตัวแบบต่อพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของเด็กวัยเรียน ระหว่างกลุ่มเด็กวัยเรียนที่เรียนรู้ ผ่านตัวแบบกับกลุ่มเด็กวัยเรียนที่ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันตามปกติ และ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลของการเรียนรู้ผ่านตัวแบบ ต่อพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของเด็กวัยเรียน ก่อนและหลังการทดลอง

สมมุติฐานการวิจัย

1. พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของเด็กวัยเรียนหลังการเรียนรู้ผ่านตัวแบบในการป้องกันอุบัติเหตุสูงกว่าก่อนได้รับการทดลอง
2. พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของเด็กวัยเรียนกลุ่มทดลองภายหลังการได้รับการเรียนรู้ผ่านตัวแบบสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันตามปกติ

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เด็กวัยเรียน อายุ 9-10 ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดชุมพร มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 102 ราย แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 51 ราย โดยทั้งสองกลุ่มจะมีการจัดเข้าคู่กันโดยมีลักษณะใกล้เคียงกันในเรื่องเพศ และประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุ

การดำเนินการทดลอง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบง่ายในการคัดเลือกกลุ่มทดลองโดยในการเลือกสถานที่ทำการวิจัย โดยคัดเลือกโรงเรียนในเขตเทศบาล อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร ที่ไม่มีการเรียนการสอนหรือจัดกิจกรรมพิเศษในการป้องกันอุบัติเหตุมาสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยหยิบฉลากได้โรงเรียนอนุบาลเมืองชุมพรเป็นโรงเรียนที่จะดำเนินการทดลองหลังจากนั้น ผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่ายสุ่มหยิบเลือกห้องเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1 ห้องได้ ห้องชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 ซึ่งมีจำนวนนักเรียน 51 คน ดังนั้นกลุ่มทดลองที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จึงมีเด็กวัยเรียนจำนวน 51 คนโดยแยกเป็นเพศชาย 23 คน และ เพศหญิง 28 คน

ในส่วนกลุ่มควบคุมการเลือกสถานที่ทำการวิจัย ผู้วิจัยคัดเลือกรายชื่อโรงเรียนที่อยู่ห่างจากโรงเรียนที่ดำเนินการทดลอง มากกว่า 5 กิโลเมตร มีจำนวน 3 โรงเรียน มาสุ่มหยิบรายชื่อเป็นโรงเรียนอนุบาลวัดสุบรรณนิมิตเป็นโรงเรียนเพื่อเป็นกลุ่มควบคุม หลังจากนั้น ผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่ายสุ่มหยิบเลือกรายชื่อเด็กวัยเรียน ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 100 คน โดยแยกเป็นเพศชาย จำนวน 50 คน เป็นเพศหญิงจำนวน 50 คน

ผู้วิจัยเริ่มดำเนินการทดลองในกลุ่มตัวอย่าง ตั้งแต่วันที่ 3 มกราคม 2550 ถึงวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2550 โดยเริ่มตั้งแต่ผู้วิจัยขอเข้าพบกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม และมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ในช่วงชั่วโมงเรียนวิชาสุขศึกษาของชั้นเรียน แนะนำตัว บอกวัตถุประสงค์ และขอความร่วมมือในการวิจัย แจกแบบขอความร่วมมือร่วมการวิจัยแก่เด็กวัยเรียนเพื่อให้ผู้ปกครองเห็นยินยอมร่วมการวิจัย และมอบหมายให้ครูประจำชั้นเก็บส่งคืนผู้วิจัยในวันที่ 4 มกราคม 2550 เมื่อได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูล Pre-test ของกลุ่มควบคุมไว้ก่อนและนำแบบสอบถามที่ได้มาคัดเลือกคุณสมบัติให้ตรงกับกลุ่มทดลองในเรื่องเพศ และประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุ หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงนำแบบทดสอบ Post-test ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มควบคุมทั้ง 51 คนในวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2550

ในส่วนของกลุ่มทดลองผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยการให้เด็กวัยเรียนกลุ่มทดลองตอบแบบสอบถาม Pre - test เพื่อวัดพฤติกรรมในการป้องกันอุบัติเหตุในวันที่ 10 มกราคม 2550 และจัดนำเข้าสู่กิจกรรมที่ 1

โดยผู้วิจัยนำภาพข่าวที่เกี่ยวข้องกับอุบัติเหตุต่าง ๆ ที่ให้เด็กวัยเรียนดู หลังจากนั้นผู้วิจัยกระตุ้นให้เด็กอภิปรายระบบกลุ่ม ใช้เวลาประมาณ 25 นาที

กิจกรรมที่ 2 ผู้วิจัยให้เด็กที่เคยประสบอุบัติเหตุหรือพบเห็นอุบัติเหตุในชีวิตประจำวันเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นให้เพื่อน ๆ ฟัง ผู้วิจัยกระตุ้นให้กลุ่มช่วยกันอภิปรายใช้เวลาประมาณ 25 นาที เมื่อเสร็จทั้ง 2 กิจกรรม แล้ว ผู้วิจัย อธิบายถึงกิจกรรมที่ 3 และนัดวันที่จะทำกิจกรรมที่ 3

วันที่ 17 มกราคม 2550 โดยผู้วิจัยเชิญวิทยากร ซึ่งเป็นพยาบาลห้องฉุกเฉินมาให้ความรู้แก่เด็ก วิทยาลัยเกี่ยวกับเรื่อง การช่วยฟื้นคืนชีพเบื้องต้น การปฏิบัติตัวในการป้องกันอุบัติเหตุและการปฏิบัติจริง ใช้เวลาประมาณ 45 นาที เมื่อเสร็จสิ้นทั้ง 3 กิจกรรมแล้วผู้วิจัยทำการตอบแบบสอบถามหลังการทดลอง (Post – test) วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2550

การวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บข้อมูลใช้เวลา 4 สัปดาห์ เริ่มจากวันที่ 10 มกราคม 2550 ถึงวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2550 ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์ทั้งหมด 51 ชุด นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/FW (Statistical package for the social science /for windows) กำหนดระดับความมีนัยสำคัญที่ .05 เป็นเกณฑ์ในการสรุปผลทางสถิติ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป แจกแจงความถี่ และ ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง
2. หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนพฤติกรรมในการป้องกันอุบัติเหตุของเด็ก วิทยาลัย
3. เปรียบเทียบผลต่างระหว่างคะแนนในการป้องกันอุบัติเหตุของเด็ก วิทยาลัย ก่อนและหลัง การเรียนรู้ผ่านตัวแบบต่อพฤติกรรม การป้องกันอุบัติเหตุในเด็ก วิทยาลัย ในกลุ่มทดลองโดยใช้สถิติ Dependent T – test
4. เปรียบเทียบผลต่างระหว่างคะแนนในการป้องกันอุบัติเหตุของเด็ก วิทยาลัย ระหว่างกลุ่ม ที่เรียนรู้ผ่านตัวแบบต่อพฤติกรรม การป้องกันอุบัติเหตุกับกลุ่มเด็ก วิทยาลัย ที่ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันตามปกติ โดยใช้สถิติ Independent T- test

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ส่วน คือ เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง ประกอบด้วยเครื่องมือ 2 ประเภท คือ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง และ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ การเรียนรู้ผ่านตัวแบบ ที่ผู้วิจัยกำหนดกิจกรรมขึ้นเองโดยผู้วิจัยศึกษา แนวคิดที่เกี่ยวกับการเรียนรู้จากการเลียนแบบตัวแบบ (Modeling) ของ Bandura จัดเป็นโปรแกรมซึ่งประกอบด้วยกิจกรรม 3 กิจกรรม โดยทั้ง 3 กิจกรรมจะมีแผนการสอนประกอบทั้ง 3 กิจกรรม มีขั้นตอนการสร้างโดย กำหนดโครงสร้าง เนื้อหา ของ

แผนการสอนที่ใช้ประกอบกิจกรรม ทั้ง 3 กิจกรรม ให้เนื้อหาของแผนการสอนประกอบด้วย สาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุจรวด อุบัติเหตุพลัดตกจากที่สูง อุบัติเหตุจมน้ำ ผลกระทบของอุบัติเหตุจรวด อุบัติเหตุพลัดตกจากที่สูง อุบัติเหตุจมน้ำ วิธีการป้องกันอุบัติเหตุจรวด อุบัติเหตุพลัดตกจากที่สูง และ อุบัติเหตุจมน้ำ หลังจากที่ผู้ทรงคุณวุฒิทดสอบความตรงตามเนื้อหาของโปรแกรมแล้ว ผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ แล้วนำไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านคอมพิวเตอร์ เพื่อจัดทำเนื้อหา และรูปแบบของการนำเสนอ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยแบบสอบถามเพื่อวัดพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของเด็กวัยเรียน และ แบบสอบถามเพื่อวัดพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุ แบบสอบถามเพื่อสังเกตพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของเด็กวัยเรียนสำหรับผู้ปกครอง ผู้ช่วยวิจัย แบบสอบถามการแสดงผลพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของเด็กวัยเรียนสำหรับผู้ปกครอง ซึ่งแบบสอบถามทั้งหมดผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดทฤษฎีของ Bandura

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity Index : CVI) และความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยนำ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ การเรียนรู้ผ่านตัวแบบ แบบสคริปการสร้างสื่อวีดิทัศน์ แผนการสอนประกอบกิจกรรม คู่มือการป้องกันอุบัติเหตุ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามเพื่อวัดพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของเด็กวัยเรียน แบบสอบถามเพื่อสังเกตพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของเด็กวัยเรียนสำหรับผู้ปกครอง ผู้ช่วยวิจัย แบบสอบถามการแสดงผลพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของเด็กวัยเรียนสำหรับผู้ปกครองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาเนื้อหาตามความเหมาะสม และความครอบคลุมของข้อคำถาม พร้อมทั้งขอคำแนะนำในการปรับปรุง แก้ไขเนื้อหา ภาษา หลังจากนั้นนำมาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน (ตามรายชื่อในภาคผนวก ก) ประกอบด้วยนายแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการป้องกันอุบัติเหตุเด็ก จำนวน 1 ท่าน อาจารย์พยาบาล ผู้เชี่ยวชาญด้านการป้องกันอุบัติเหตุเด็ก จำนวน 1 ท่าน อาจารย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญการใช้สื่อจำนวน 1 ท่าน อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญทางการผลิตสื่อการสอนสำหรับเด็ก จำนวน 2 ท่าน ทำการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม และความครอบคลุมของเนื้อหา ซึ่งในการตรวจสอบความตรงของเครื่องมือวิจัยทั้งหมดผ่านความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ 4 ใน 5 ท่าน หลังจากนั้นผู้วิจัยนำเครื่องมือมาพิจารณาปรับปรุง แก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ในเรื่องเนื้อหา และภาษา

การหาความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามเพื่อวัดพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของเด็กวัยเรียน แบบสอบถามเพื่อสังเกตพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของเด็กวัยเรียนสำหรับผู้ปกครอง ผู้ช่วยวิจัย แบบสอบถามการแสดงผลพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของเด็กวัยเรียนสำหรับผู้ปกครอง

ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ถือเกณฑ์ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ สอดคล้องกันร้อยละ 80 คือ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นตรงกัน 4 ใน 5 ท่าน หลังจากนั้นผู้วิจัยนำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์มากขึ้นตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 5 ท่าน ร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เช่นการตัดข้อความบางข้อที่ให้ความหมายซ้ำซ้อน และการปรับภาษาให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น จากนั้นได้ทดสอบความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำไปทดลองใช้จริง (Try out) กับกลุ่มที่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คนมีรายละเอียดดังนี้

ผลการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเพื่อวัดพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของเด็กวัยเรียน ได้ค่าความเที่ยง $CVI = 0.9$ แบบสอบถามเพื่อสังเกตพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของเด็กวัยเรียนสำหรับผู้ช่วยวิจัยได้ค่า $CVI = 0.83$ และแบบสอบถามการแสดงพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของเด็กวัยเรียนสำหรับผู้ปกครองได้ค่า $CVI = 0.86$ ซึ่งสามารถยอมรับและนำมาใช้ได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยนำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์มากขึ้นตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 5 ท่าน ร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปหาความเที่ยงของเครื่องมือ โดยนำไปทดลองใช้จริง (Try out) กับกลุ่มที่มีคุณสมบัติ เช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คนและนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ความเที่ยง โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ใช้เกณฑ์ค่าความเที่ยง 0.7 ขึ้นไป (Burns and Grove, 2001) 2001) ผลการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเพื่อวัดพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของเด็กวัยเรียน ได้ค่าความเที่ยง 0.8 แบบสอบถามเพื่อสังเกตพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของเด็กวัยเรียนสำหรับผู้ช่วยวิจัยได้ค่าความเที่ยง = 0.73 และแบบสอบถามการแสดงพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของเด็กวัยเรียนสำหรับผู้ปกครองได้ค่าความเที่ยง = 0.78 ซึ่งสามารถยอมรับและนำมาใช้ได้

สรุปผลการวิจัย

1. ลักษณะกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย เป็นเพศชาย ร้อยละ 49 เป็นเพศหญิงร้อยละ 51 กลุ่มตัวอย่างการจัดเข้าคู่ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมี คุณสมบัติเรื่องเพศ และประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุที่เหมือนกัน
2. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุ ของเด็กวัยเรียนกลุ่มทดลองภายหลังจากเรียนรู้ ผ่านตัวแบบ ดีกว่าก่อนการเรียนรู้ ผ่านตัวแบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปได้ว่าผลการทดลองเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 1 ที่ระบุว่าพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของเด็กวัยเรียนกลุ่มที่เรียนรู้แบบผ่านตัวแบบในการป้องกันอุบัติเหตุสูงกว่าก่อนได้รับการทดลอง

3. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของเด็กวัยเรียนกลุ่มที่ได้รับการเรียนรู้ผ่านตัวแบบดีกว่ากลุ่มเด็กวัยเรียนที่มีการดำเนินชีวิตตามปกติ และมีการรับการเรียนรู้ผ่านสื่ออย่างอื่นและจากบุคคลอื่นในชีวิตประจำวันตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปได้ว่าผลการทดลองเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 2 ที่ว่าพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของเด็กวัยเรียนภายหลังการเรียนรู้แบบผ่านตัวแบบในการป้องกันอุบัติเหตุของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของเด็กวัยเรียนกลุ่มทดลองภายหลังจากที่เรียนรู้ผ่านตัวแบบดีกว่าก่อนการเรียนรู้ผ่านตัวแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 1 ที่ระบุว่าพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของเด็กวัยเรียนกลุ่มที่เรียนรู้แบบผ่านตัวแบบในการป้องกันอุบัติเหตุสูงกว่าก่อนได้รับการทดลอง

สามารถอธิบายได้ว่าการเรียนรู้ผ่านตัวแบบ ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมให้แก่เด็กวัยเรียนเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของตัวแบบทั้งทางด้านบวกและด้านลบและแสดงถึงผลที่เกิดขึ้นจากการแสดงพฤติกรรมเช่นนั้นทำให้เด็กวัยเรียนเกิดเนื่องจากเป็นกระบวนการเก็บจำหรือความจำ (Retention) เป็นประสบการณ์ตรง การเก็บจำเกี่ยวข้องกับกระบวนการของการแปลง และการสร้างข้อมูลขึ้นมาใหม่ เพื่อเป็นตัวแทนความจำในเหตุการณ์ในรูปแบบบังคับ และมโนภาพของตนเอง มโนภาพจะถูกแปลงมาจากข้อมูลเดิมซึ่งจะถูกเก็บไว้เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างการแสดงออกที่เหมาะสมจึงส่งผลให้พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของเด็กวัยเรียนกลุ่มที่เรียนรู้ผ่านตัวแบบในการป้องกันอุบัติเหตุสูงกว่าก่อนได้รับการทดลอง

ทั้งนี้เนื่องจากตามทฤษฎีพัฒนาการด้านสติปัญญาของ Piaget กล่าวว่าเด็กวัยเรียนเป็นวัยที่สามารถคิดย้อนกลับ รู้จักคิดแก้ปัญหา โดยใช้เหตุผลเชิงรูปธรรม และจากประสบการณ์โดยตรงของตนเองได้ (Piaget cited by Parker, 1983) สามารถเข้าใจในเหตุและผลของการเจ็บป่วยที่ไม่ซับซ้อน และป้องกันการเจ็บป่วยแบบง่ายๆตลอดจนมีความสามารถในการดูแลตนเองได้ ถ้าได้รับการสอนด้วยวิธีที่เหมาะสม (Barners, 1991) การสอนให้เด็กวัยเรียนเกี่ยวกับ

การป้องกันอุบัติเหตุโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ทำให้เด็กวัยเรียนเกิดความรู้ (Knowledge) การได้เห็นแบบอย่างผลของอุบัติเหตุในสื่อวีดิทัศน์ ทำให้เด็กนำความรู้และแบบอย่างที่ได้รับมาเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของตนเอง แล้วเกิดความคิดรวบยอดหรือทัศนคติ (Attitude) ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมและเกิดการป้องกันตนเองที่ถูกต้องขึ้น เพราะพฤติกรรมของบุคคลเป็นผลมาจากองค์ประกอบ 3 ประการ คือ ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติตน ถ้าองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งเกิดการเปลี่ยนแปลงย่อมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล (ประภาเพ็ญ สุวรรณ, 2526)

การเรียนรู้ผ่านตัวแบบ เป็นการสอนที่ได้มีการเตรียมล่วงหน้า โดยผู้วิจัยได้เตรียมเนื้อหาครบถ้วน เลือกใช้คำที่เหมาะสมกับเด็กวัยเรียน เรียบเรียงเนื้อหาตามลำดับก่อนหลัง และมีระยะเวลาที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยเรียน คือ 15 นาที (วิภา อุดมจันทร์, 2538) ตามพัฒนาการของเด็กวัยเรียนเป็นวัยที่มีความสามารถในการเรียนรู้สิ่งใหม่ได้ดี ชอบดูโทรทัศน์ และสามารถเรียนรู้ผ่านตัวแบบได้เปรียบเหมือนสื่อวีดิทัศน์ซึ่งเป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ในเด็กวัยเรียน และเนื่องจากคุณสมบัติของ ตัวแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สามารถสื่อได้ทั้งภาพและเสียงในเวลาเดียวกัน สามารถกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนได้ดี จึงส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างเกิดการเรียนรู้มากขึ้น (อารมณี วุฒิพฤษ, 2526) การเรียนรู้ผ่านตัวแบบ เป็นการจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และรับประสบการณ์ที่ใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด ซึ่งพบว่ามนุษย์เรียนรู้โดยผ่านประสาทสัมผัสทางตาถึงร้อยละ 83 ทางหู ร้อยละ 11 ทางกายร้อยละ 1.5 (ไชยยศ เรืองสุวรรณ, 2526)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงสรุปได้ว่าตัวแบบจากกิจกรรมที่ผู้วิจัยจัด ทำให้กลุ่มทดลองเกิดการเรียนรู้และจำเป็นประสบการณ์เพิ่มขึ้น ทำให้คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของเด็กวัยเรียนกลุ่มทดลองภายหลังจากที่ได้เรียนรู้ ผ่านตัวแบบ ดีกว่าก่อนได้รับการเรียนรู้ผ่านตัวแบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 1 ที่ระบุว่าพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของเด็กวัยเรียนกลุ่มที่ได้เรียนรู้แบบผ่านตัวแบบในการป้องกันอุบัติเหตุสูงกว่าก่อนได้รับการทดลอง

2. ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของเด็กวัยเรียนกลุ่มที่ได้เรียนรู้ผ่านตัวแบบดีกว่ากลุ่มเด็กวัยเรียนที่เด็กวัยเรียนที่มีการดำเนินชีวิตตามปกติ และมีกรับการเรียนรู้ผ่านสื่ออย่างอื่นและจากบุคคลอื่นในชีวิตประจำวันตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 2 ที่ว่าพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของเด็กวัยเรียนภายหลังจากการเรียนรู้แบบผ่านตัวแบบในการป้องกันอุบัติเหตุของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เพราะลักษณะของตัวแบบ มีความชัดเจน เป็นจริง ตรงไปตรงมา ช่วยส่งเสริมในการให้ข้อมูลนั้นตรงประเด็น ช่วยให้เด็กวัยเรียนสามารถเข้าใจเหตุการณ์ และ

จำเป็นประสบการณ์ได้ง่าย เพราะลักษณะแบบของประสบการณ์ที่เหมือนกับการทำนายที่ชัดเจน เด็กวัยเรียนสามารถที่จะเข้าใจว่าจะเกิดอะไรขึ้นเมื่อเด็กวัยเรียนปฏิบัติพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ซึ่งกล่าวได้ว่าเมื่อเด็กวัยเรียนได้รับข้อมูลที่มีลักษณะที่เป็น เด็กจะเกิดกระบวนการคิด และเรียนรู้ ประสบการณ์ของตัวแบบที่อยู่ในสื่อ เมื่อเด็กวัยจะต้องประสบกับเหตุการณ์นั้นก็ทำให้เด็กวัยเรียนมีการแสดงพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุที่เหมาะสมมากยิ่งขึ้น

จากการนำแนวคิดของ Bandura (1977; 1997) ที่เกี่ยวกับการเรียนรู้จากตัวแบบ (Modeling) มาใช้ในการสร้างพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุโดยการส่งเสริมการเรียนรู้ ร่วมกับสื่อวีดิทัศน์เป็นตัวแบบ โดยเนื้อหาในสื่อจะนำเสนอถึงประสบการณ์ การเกิดอุบัติเหตุต่างๆ รวมถึงผลกระทบของอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน โดยผู้ประสบเหตุการณ์เหล่านั้นจะเป็นเด็กวัยเดียวกับกลุ่มทดลอง เมื่อเด็กวัยเรียนได้ดูสื่อวีดิทัศน์แล้ว จะช่วยให้เด็กสนใจ และจดจำเรื่องราว ได้ดียิ่งขึ้น

จากแนวคิดดังกล่าวที่นำมาใช้ทำให้เด็กวัยเรียนกลุ่มที่ได้รับการเรียนรู้ผ่านตัวแบบมี พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุสูงกว่ากลุ่มเด็กวัยเรียนที่มีการดำเนินชีวิตตามปกติ และมีการรับ การเรียนรู้ผ่านสื่ออย่างอื่นและจากบุคคลอื่นในชีวิตประจำวันตามปกติ

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยหลายท่าน ได้แก่ ผลการวิจัยของ รพีพร ธรรมสาโรช (2542) ซึ่งศึกษาความกลัวของผู้ป่วยเด็กวัยเรียนที่ได้รับการฉีดยาพบว่าผู้ป่วยเด็ก กลุ่มทดลองที่ได้รับการเตรียมโดยการให้หนังสือการ์ตูนตัวแบบก่อนเข้ารับการฉีดยามีความกลัว น้อยกว่ากลุ่มควบคุม และผลการวิจัยของ วิมลรัตน์ ว่องวิระ (2529) ซึ่งศึกษาความกลัวของผู้ป่วย เด็กวัยเรียนที่เข้ารับการตัดฝีเย็บ พบว่าผู้ป่วยเด็กกลุ่มทดลองที่ได้รับการเตรียมโดยการให้ข้อมูล ทางเทปโทรทัศน์ก่อนเข้ารับการตัดฝีเย็บมีความกลัวน้อยกว่ากลุ่มควบคุม และผลการวิจัยของ ศิริกุล อัมพันแสง (2532) ซึ่งศึกษาความกลัวของผู้ป่วยเด็กวัยเรียนที่เข้ารับการถอนฟัน พบว่า ผู้ป่วยเด็กกลุ่มทดลองที่ได้รับการเตรียมโดยการให้เทปโทรทัศน์ก่อนเข้ารับการถอนฟันมีความกลัว น้อยกว่ากลุ่มควบคุม นอกจากนี้ผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Uzark (1986) ศึกษาผลการใช้วีดิทัศน์ในการส่งเสริมการรักษาสุขภาพฟันในเด็กโรคหัวใจพิการแต่กำเนิดพบว่า กลุ่มที่ได้ดูวีดิทัศน์มีความรู้เกี่ยวกับการรักษาสุขภาพฟันมากกว่าเดิม (Uzark, 1986)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยและการอภิปรายผลดังที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่าการเรียนรู้ผ่านตัวแบบมี ผลต่อการแสดงออกถึงพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของเด็กวัยเรียน เนื่องจากตัวแบบดังกล่าว ทำให้เด็กวัยเรียนเกิดการเรียนรู้จากการเลียนแบบตัวแบบนั้น ซึ่งอิทธิพลของตัวแบบสามารถลด

พฤติกรรมที่นำไปสู่ผลกรรมทางลบ และสร้างพฤติกรรมโดยสามารถเลียนแบบพฤติกรรมตัวแบบได้ การใช้สื่อวีดิทัศน์เป็นตัวแบบ ในการสร้างพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุ เมื่อเด็กได้รับข้อมูลที่เป็นเหตุการณ์จริงและเก็บจำเป็นประสบการณ์จะทำให้เด็กเกิดกระบวนการเรียนรู้ และสามารถลดพฤติกรรมที่จะนำไปสู่ผลทางลบได้ซึ่งผู้ที่สนใจสามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ได้ตามข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากการศึกษาผลของการเรียนรู้ผ่านตัวแบบพบว่า ประสบการณ์ และตัวแบบเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมพฤติกรรมที่เหมาะสมในเด็กวัยเรียน ดังนั้นจึงประมวลได้ว่าครอบครัวสิ่งแวดล้อมจะมีผลต่อการเรียนรู้และการเลียนแบบการเกิดพฤติกรรมต่างๆแก่เด็กวัยเรียนได้ ดังนั้นสังคม ครอบครัวจึงจำเป็นในการส่งเสริมสภาพแวดล้อมรอบๆตัวเด็กที่เอื้อต่อการส่งเสริมและสร้างเสริมพฤติกรรมที่เหมาะสมแก่เด็ก ซึ่งในปัจจุบันการใช้สื่อวีดิทัศน์เป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็ก ดังนั้นจึงควรมีการกลั่นกรองความรู้ และสาระที่สร้างสรรค์ให้แก่เด็กเพื่อให้เด็กได้เป็นอนาคตที่สดใสของชาติต่อไป

2. พยายามในบทบาทของการสอน ซึ่งเป็นบทบาทอิสระที่สำคัญในหน้าที่ของวิชาชีพพยาบาล เป็นกระบวนการที่ผู้ให้บริการเรียนรู้ โดยผ่านการสอนที่มีการวางแผนอย่างเป็นขั้นตอน และกิจกรรมที่ช่วยสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้การส่งเสริมสุขภาพผ่านการสอน กระทำได้ โดยการให้ข้อมูลที่ผู้รับบริการสามารถแก้ไขปัญหาดตนเองได้และเอาชนะอุปสรรคต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเพื่อไปสู่การมีสุขภาพที่ดี การสอนอาจจะทำอย่างเป็นทางการในสถานการณ์ที่มีการวางแผน เช่น การจัดเวลาให้ความรู้แก่บิดามารดาหรือการจัดสอนสุขศึกษาในชั้น ในขณะที่เดียวกันก็สามารถกระทำอย่างไม่เป็นทางการได้ตลอดเวลาเมื่อพบว่าผู้รับบริการขาดความรู้ บรรยากาศของการให้ข้อมูลควรกระทำในลักษณะของการแลกเปลี่ยนข้อมูลมากกว่าเป็นการให้ข้อมูลและกำหนดแนวทางปฏิบัติให้ฝ่ายเดียว พยาบาลและผู้รับบริการควรร่วมกันกำหนดปัญหา เป้าหมาย และการแก้ไข โดยใช้ความรู้และทักษะของทั้งสองฝ่าย

3. โดยทั่วไปแล้วการสอนสุขศึกษาที่เกี่ยวข้องกับเด็ก มักมีเป้าหมายโดยตรงที่บิดามารดา มากกว่าเด็ก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การให้สุขศึกษาในเด็กนั้นต้องใช้เวลามากโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเตรียมข้อมูล ต้องปรับข้อมูลให้เหมาะสม กับพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กและต้องคำนึงถึงปัจจัยอื่นๆ ที่อาจมีผลต่อความเข้าใจตามขั้นพัฒนาการ ดังนั้นการให้สุขศึกษานอกจากต้องคำนึงถึงข้อมูลที่ให้แล้ว พยาบาลซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลต้องมีทักษะในการสร้างสัมพันธภาพกับเด็ก เพื่อป้องกันปัจจัยที่อาจมีผลต่อความเข้าใจของเด็ก และต้องมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก จะช่วยให้เข้าใจเด็กมากขึ้น

ข้อเสนอแนะจากการทำวิจัยครั้งนี้

1. การส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านตัวแบบ แก่เด็กวัยเรียนควรจัดเป็นกลุ่มเล็กครั้งละประมาณ 10 คน เพราะจะทำให้ผู้วิจัยสามารถให้ความสนใจและควบคุมกลุ่มได้ผล และทั่วถึง รวมถึงสามารถสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้วิจัย และทำให้เด็กวัยเรียนสามารถมองเห็นสื่อและให้ความสนใจได้อย่างดี
2. การจัดสถานที่และสิ่งแวดล้อมขณะให้ข้อมูล ควรเป็นห้องที่เป็นสัดส่วน เงียบสงบ ไม่มีเสียงรบกวน แสงสว่างเพียงพอ มีอุปกรณ์ขยายเสียงที่มีคุณภาพ มีที่นั่งสบายและสามารถมองเห็นสื่ออย่างชัดเจน
3. การส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านตัวแบบเพื่อให้เกิดพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุควรมีการกระตุ้นพฤติกรรมแก่เด็กวัยเรียนเป็นระยะๆ และต่อเนื่อง
4. การส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านตัวแบบเพื่อให้เกิดพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุ แก่เด็กวัยเรียนกลุ่มเดิมควรมีการปรับเปลี่ยนสื่อที่ให้หรือเนื้อหาเพื่อป้องกันความเบื่อหน่ายของเด็ก

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการนำกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านตัวแบบไปประยุกต์ใช้กับการให้ข้อมูลแก่เด็กป่วยโรคต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการพยาบาลในการส่งเสริมสุขภาพเด็กต่อไป
2. ควรมีการปรับปรุงหรือทดลองใช้สื่ออย่างอื่น เช่น โปรแกรมคอมพิวเตอร์ หรือเกมมาเป็นสื่อในการส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุที่เหมาะสม
3. ควรมีการนำกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านตัวแบบเพื่อส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุไปศึกษาในกลุ่มเด็กวัยรุ่นเนื่องจากเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ